

Jaarbericht 2011

Over het turbulente jaar 2011

In dit Jaarbericht leest u wat er in 2011 bij het pensioenfonds gebeurde. We gaan wat dieper in op onze beleggingen en andere financiële zaken. Maar ook andere ontwikkelingen komen aan bod. En we kijken kort vooruit naar onze plannen voor (de rest van) 2012.

Dit Jaarbericht is een samenvatting van het officiële Jaarverslag. Wilt u alle financiële cijfers nalezen? Kijk dan op onze website www.deltalloydpensioenfonds.nl of vraag het Jaarverslag bij het pensioenfonds op!

Over het turbulente jaar 2011

Dit Jaarbericht van Stichting Pensioenfonds Delta Lloyd (het pensioenfonds) gaat over het turbulente jaar 2011. Net als het jaar ervoor was 'pensioen' dagelijks in het nieuws, meestal op een negatieve manier. Pensioenfondsen hadden last van een dalende rentestand en teleurstellende beleggingsresultaten. Hierdoor daalde de dekkingsgraad bij veel pensioenfondsen (zie kader p.6), en bleven pensioenverhogingen (toeslag) in veel gevallen uit. Sommige fondsen moesten zelfs het laatste redmiddel bij een te lage dekkingsgraad inzetten: het verlagen (korten) van de pensioenen.

Was 2011 daarmee ook een slecht jaar voor het pensioenfonds? Dat viel eigenlijk wel mee. Goed, onze dekkingsgraad daalde óók. Op 1 januari 2011 was deze nog 117%, terwijl we het jaar op 114% eindigden. Onze dekkingsgraad is vergeleken met de meeste andere pensioenfondsen beter; eind 2011 was de gemiddelde dekkingsgraad van alle Nederlandse pensioenfondsen namelijk 98%.

Pensioenen herverzekerd

Daarnaast zijn de pensioenen volledig verzekerd bij Delta Lloyd Levensverzekering. De hoogte van de dekkingsgraad is daarom alleen maar van belang voor de toeslagverlening, het verhogen van de pensioenen. De nominale pensioenen - pensioenen zonder verhogingen - zijn immers gegarandeerd. Op basis van de dekkings-

graad konden de pensioenen dit jaar gedeeltelijk worden verhoogd. Een gedeeltelijk verhoging lijkt slecht nieuws, maar veel Nederlandse pensioenfondsen konden de pensioenen dit jaar helemaal niet verhogen.

Voorzichtig beleggingsbeleid

Die relatief hoge dekkingsgraad is vooral te danken aan ons voorzichtige beleggingsbeleid. Zo dekken wij het risico op een lage rente - een groot gevaar voor pensioenfondsen - af. Dat doen wij door veel in obligaties te beleggen, die ongeveer dezelfde looptijd hebben als onze verplichtingen. Meer dan 90% van onze verplichtingen is zo afgedekt voor renteschommelingen. Mede daardoor hebben we een goed rendement behaald: 12,7%.

Gedeeltelijke toeslag voor gepensioneerden en oud-medewerkers

De opgebouwde pensioenen van de huidige medewerkers zijn per 1 januari 2012 niet verhoogd. De toeslag is voor huidige medewerkers gebaseerd op het percentage waarmee de CAO-lonen stijgen. De CAO-loonsverhoging per 1 januari 2011 was al in de toeslag per 1 januari 2011 meegenomen. Daarna zijn de lonen in 2011 niet meer gestegen. Dus worden de opgebouwde pensioenen van de huidige medewerkers niet met een toeslag verhoogd.

De (opgebouwde) pensioenen van oud-medewerkers en gepensioneerden worden op basis van de prijsstijgingen verhoogd. Zij ontvingen een toeslag van 0,93%. Deze verhoging is gelijk aan 40% van de prijsstijgingen tussen oktober 2010 en oktober 2011; de prijzen stegen namelijk met 2,33%. Hiermee heeft het pensioenfonds de (opgebouwde) pensioenen gedeeltelijk kunnen verhogen.

Uw pensioen nog altijd gegarandeerd

Nieuw herverzekeringscontract

Tijdens de laatste 2 jaar zijn de risico's die pensioenfondsen lopen sterker dan ooit aan het licht gekomen. Het gaat dan vooral om een lage rentestand, deelnemers die gemiddeld steeds ouder worden en tegenvallende beleggingsresultaten. Het pensioenfonds heeft deze risico's bij Delta Lloyd Levensverzekering herverzekerd. Dit betekent dat de verzekeringsmaatschappij risico loopt, en het pensioenfonds veel minder. Zo'n verzekering kost natuurlijk geld; dat hoeven we u als (oud-)medewerker

van een verzekeringsmaatschappij niet te vertellen. De premie hiervoor wordt betaald door de werkgever.

Ons contract met Delta Lloyd Levensverzekering liep op 1 januari 2011 af. We sloten inmiddels een nieuw contract af, dat loopt tot 1 januari 2016. Dit betekent dat het pensioen dat u hebt opgebouwd niet omlaag kan gaan. In het interview met Theo Krekel (hieronder) leest u hier meer over.

In gesprek met Pensioenfondsmanager Theo Krekel

'Toeslagverlening van de pensioenen wordt steeds moeilijker'

Als pensioenfondsmanager is Theo Krekel volledig op de hoogte van alle ontwikkelingen binnen het pensioenfonds. We bespraken met hem de ontwikkelingen in 2011 én de plannen van het pensioenfonds voor 2012.

Wat kun je over het jaar 2011 zeggen?

"Het was in ieder geval een heel lastig jaar voor pensioenfondsen. Iedereen die het nieuws een beetje bijhoudt weet dat. Veel pensioenfondsen kwamen in de problemen. Zij konden de pensioenen niet verhogen, dus niet aanpassen aan de loon- of prijsstijgingen (toeslagverlening). Behoorlijk wat fondsen moesten zelfs een verlaging van het pensioen (per 1 april 2013) aankondigen. De gemiddelde dekkingsgraad bij Nederlandse pensioenfondsen is nu lager dan 100%. Wij doen het relatief goed; onze dekkingsgraad was eind 2011 114%. Dat betekent niet dat wij ons geen zorgen maken. Ook voor ons wordt het jaarlijks verhogen van de pensioenen met een toeslag moeilijker. Maar van een verlaging van de pensioenen is zeker geen sprake. Wij hebben de opgebouwde pensioenen immers herverzekerd."

Dat contract met herverzekeraar Delta Lloyd Levensverzekering liep op 1 januari af.

"Klopt. Gelukkig konden we een nieuw contract afslui-

ten, dat tot 1 januari 2016 loopt. De premie is wel een stuk hoger dan we gewend waren. Dat komt door de lage rentestand én onze gedaalde dekkingsgraad. Hierdoor is het risico dat de herverzekeraar loopt gestegen, vandaar de hogere premie. Gelukkig konden we ook met de werkgever nieuwe afspraken maken. De werkgever stort nu een hogere premie in het pensioenfonds, zodat we deze extra kosten kunnen opvangen. De nominale pensioenen - dus zonder toeslag - zijn dankzij dit contract nog altijd gegarandeerd."

Er is ook een nieuw toeslagbeleid.

"Inderdaad. Tot 1 januari 2011 werd de jaarlijkse pensioenverhoging door de werkgever betaald. Daarna is het nieuwe toeslagbeleid ingegaan. We hebben iedereen daarover uitgebreid geïnformeerd; nu wordt het voor het eerst toegepast.

Belangrijkste verschil is dat een eventuele toeslag (verhoging) nu sterk afhankelijk is van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds; het beleggings-

rendement gaat dus een grote rol spelen. We kijken daarnaast trouwens ook naar andere zaken, maar de jaarlijkse toeslagverlening wordt hierdoor in ieder geval minder zeker. Op onze website staat meer informatie over het **toeslagbeleid**.

Daarnaast stond 2011 in het teken van verdere professionalisering en risicobeheersing. Zo zijn een deskundighedsplan, een risicoanalyse en een communicatieplan opgesteld. Bij bestuursleden kijken we bijvoorbeeld niet langer alleen naar hun deskundigheid. Bepaalde vaardigheden - bijvoorbeeld op algemeen bestuurlijk en communicatief gebied - worden steeds belangrijker. Dat geldt trouwens ook voor leden van de Deelnemersraad en het Verantwoordingsorgaan.”

En de risico's?

“Pensioenfondsen lopen risico's. Daarom eist toezichthouder De Nederlandsche Bank dat alle pensioenfondsen een 'crisisplan' hebben. Dat hebben we in 2011 geschreven. Omdat onze pensioenen zijn verzekerd hoefden wij van de toezichthouder geen crisisplan op te stellen. Toch loopt het pensioenfonds bepaalde risico's (bijvoorbeeld het kredietrisico). Het was dus goed om hierover na te denken, en alles vast te leggen. Dat blijven wij doen.”

Wat zijn de plannen voor de rest van 2012?

“Veel hangt af van het pensioenakkoord. Daar is nog veel onduidelijkheid over. In het pensioenakkoord staan afspraken tussen de sociale partners (werkgevers en vakbonden). De uitwerking van dit akkoord moet nog verder worden ingevuld. Een aantal afspraken - zoals het verhogen van de pensioenleeftijd - is al door de Tweede Kamer goedgekeurd. Inmiddels is de situatie - na de val van het kabinet Rutte - weer heel anders. Vandaar de onduidelijkheid. Maar er gaan sowieso dingen veranderen.

Zo gaat de AOW-leeftijd dus zeker omhoog, misschien nog wel sneller dan in het pensioenakkoord is afgesproken. Ook de leeftijd waarop aanvullende pensioenen ingaan gaat omhoog. Dat betekent dat ook wij waarschijnlijk al snel de officiële pensioenleeftijd moeten verhogen.”

Wat staat er nog meer op de agenda voor 2012?

“De overheid blijft het toezicht op pensioenfondsen verder aanscherpen. Er ligt nu een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer om de bestuursstructuur van pensioenfondsen aan te passen. Daar moeten wij natuurlijk op reageren. De kans is groot dat de Deelnemersraad en het Verantwoordingsorgaan samengaan. Hierdoor ontstaat één orgaan dat het bestuur adviseert en beoordeelt. Ook het interne toezicht zal anders worden ingericht. Het is de bedoeling dat een Visitatiecommissie voortaan elk jaar het pensioenfonds onder de loep houdt. Tot nu toe gebeurde dat eenmaal per drie jaar. Ook kan er worden gekozen voor een Raad van Toezicht. Meer toezicht dus, waardoor de kwaliteit van het pensioenfonds alleen maar kan verbeteren!”

Over Theo Krekel

Theo Krekel is sinds augustus 2009 manager van het pensioenfonds. Hij zorgt in samenwerking met het management team, dat het pensioenfonds goed functioneert. Theo zorgt dat het beleid juist wordt uitgevoerd, volgt alle pensioenontwikkelingen op de voet en bereidt nieuwe initiatieven voor. Hij heeft hiervoor veel contact met het bestuur, de Deelnemersraad, het Verantwoordingsorgaan, de accountant, adviseurs en de Vereniging van Gepensioneerden. Dat maakt van Theo een echte 'spin in het web'.

Theo Krekel: “Pensioenfondsen lopen risico's. Daarom eist toezichthouder De Nederlandsche Bank dat alle pensioenfondsen een 'crisisplan' hebben.”

Nieuwe voorzitter

In april 2011 bereikte ir. H.H. (Henk) Raué de pensioengerechtigde leeftijd. Daarom trad hij per 1 april af als voorzitter van het pensioenfonds. Zijn opvolger is een oude bekende: drs. N.W. (Niek) Hoek, die eerder al enige tijd voorzitter van het pensioenfonds was. Wij danken Henk voor zijn jarenlange inzet, en wensen Niek veel succes.

De beleggingen

Hoewel over het hele jaar een lichte economische groei werd gemeten, belandde Nederland in de tweede helft van 2011 officieel in een recessie. In heel Europa is nog altijd veel economische onzekerheid, vooral in Griekenland en Spanje; de vooruitzichten zijn wereldwijd ook al niet erg goed. Die negatieve berichten zorgden ervoor dat met name de aandelenmarkten het zwaar te verduren hadden. Toch konden wij aan het eind van het jaar een rendement van bijna 13% noteren. Hieronder leggen we uit hoe dit mogelijk is.

Beleggen met beleid

Er wordt met beleid belegd. De beleggingen staan apart bij de verzekeraar, waardoor de (nominale) pensioenen zijn verzekerd. Het pensioenfonds stelt dus samen met de verzekeraar het beleggingsbeleid op. Met dit beleid willen wij zoveel mogelijk rendement behalen, maar ook zo min mogelijk risico's lopen. Bij beleggen geldt in het algemeen: hoe meer risico je loopt, hoe groter de kans op hoge rendementen. Het is dus zoeken naar een balans tussen risico en rendement. Daarom wordt het belegde geld over twee portefeuilles verdeeld: één portefeuille - de grootste - met weinig risico (matching portefeuille) en de andere met meer risicovolle beleggingen (rendementsportefeuille).

Matching portefeuille

Het pensioenfonds heeft verplichtingen: het uitkeren van pensioenen, nu én in de toekomst. Minimaal 90% van het bedrag aan verplichtingen worden belegd via de matching portefeuille, met weinig risico. Deze portefeuille bestaat vrijwel helemaal uit obligaties - vooral staatsobligaties - met eenzelfde looptijd als onze verplichtingen.

De obligaties stijgen in waarde als de rente daalt. De verplichtingen stijgen ook als de rente daalt. Dus aan de ene kant verlies je geld, dat je via een andere weg direct terugverdient. Verplichtingen en obligaties zijn dus min of meer aan elkaar gekoppeld, oftewel gematcht. Daarom had het pensioenfonds in 2011 veel minder dan andere

pensioenfonds last van de dalende rente. De matching portefeuille behaalde een rendement van 19%. Hiermee behaalde deze portefeuille een beter resultaat dan de benchmark (zie kader 'Een benchmark: wat is dat?'). De benchmark bleef namelijk steken op 15,6%.

Rendementsportefeuille

Met de rendementsportefeuille - de overige 10% van onze verplichtingen en het vermogenoverschot - wordt meer risico gelopen. Deze portefeuille moet voor extra geld zorgen. Dat extra geld gebruikt het pensioenfonds onder andere om de pensioenen te kunnen verhogen als de lonen of prijzen zijn gestegen. De rendementsportefeuille bestaat daarom uit meer risicovolle beleggingen, zoals aandelen en vastgoed.

Het rendement op dit soort beleggingen kan per jaar erg verschillen: hoge rendementen zijn mogelijk, maar hele lage - of zelfs negatieve - rendementen ook. In 2010 pakte dit beleid goed uit, in 2011 niet. De rendementsportefeuille behaalde namelijk een negatief rendement (-8,5%) dat minder dan de benchmark was (-4,0%). Dit komt vooral door de sterk negatieve rendementen bij middelgrote en kleine bedrijven; grote bedrijven presteerden ook negatief, maar minder. Wij beleggen vooral in kleinere bedrijven, de benchmark is een selectie van zowel kleinere als grote bedrijven. De benchmark had in 2011 dus relatief minder last van de zeer slechte prestaties van de kleinere bedrijven. In 2010 was het net andersom.

Een benchmark: wat is dat?

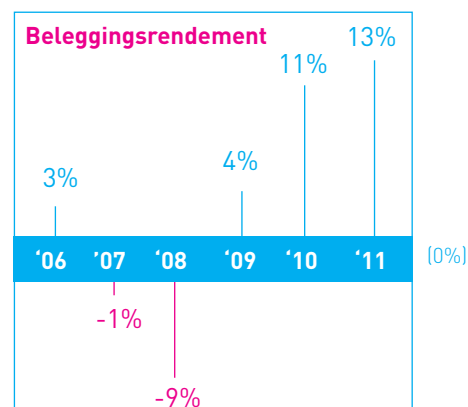
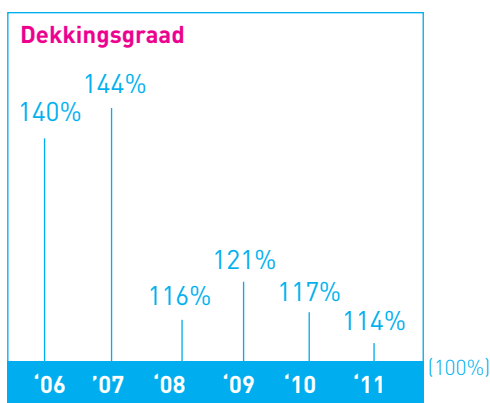
Wij vergelijken de beleggingsresultaten altijd met een 'benchmark'. Een benchmark is een maatstaf die wordt

gebruikt om de eigen prestaties objectief te kunnen beoordelen. Dat wordt gedaan aan de hand van een voorbeeldportefeuille die is samengesteld op basis van ons beleggingsbeleid.

Dekkingsgraad en rendementen

Hiernaast ziet u de beleggingsrendementen en de dekkingsgraad van de afgelopen jaren. Daaruit blijkt nog eens dat de rendementen per jaar enorm kunnen verschillen. Tijdens de afgelopen 6 jaar zagen we -9% en +13% als uitschieters.

Overige belangrijke cijfers

Vermogen	1.921 miljoen euro
Verplichtingen	1.684 miljoen euro
Ontvangen premies	65 miljoen euro
Beleggingsopbrengsten	211 miljoen euro
Uitgekeerde pensioenen	51 miljoen euro
Deelnemers (medewerkers)	4.564
Gepensioneerde deelnemers	3.116
Oud-medewerkers	5.210

Dekkingsgraad: geld en uitgaven

De dekkingsgraad biedt een pensioenfonds belangrijke informatie. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter het in financieel opzicht met een pensioenfonds gaat. Maar wat is de dekkingsgraad eigenlijk, en hoe wordt hij berekend?

Om het simpel te zeggen: de dekkingsgraad is de hoeveelheid geld die een pensioenfonds heeft (ons vermogen), gedeeld door het bedrag dat het pensioenfonds - nu en in de toekomst - aan pensioenen uitgeeft

(onze verplichtingen). Uit die deling komt een bedrag; dat bedrag x 100% is de dekkingsgraad.

$$\frac{\text{Vermogen (geld)}}{\text{Verplichtingen (uitgaven)}} \times 100\% = \text{Dekkingsgraad}$$

Bij een dekkingsgraad van 100% heeft een pensioenfonds dus precies genoeg geld om alle (toekomstige) pensioenen uit te keren.

De pensioenverplichtingen

Onze totale beleggingen werden in 2011 dus meer waard (12,7% rendement). Dat is natuurlijk goed nieuws. Tegelijkertijd stegen onze verplichtingen, het geld dat we nodig hebben om alle (toekomstige) pensioenen uit te keren. Dat kwam vooral door de dalende rente. Voor een pensioenfonds is een lage rentestand ongunstig. Als de rente daalt heeft dat een ongunstig effect op onze dekkinggraad. Doordat onze verplichtingen sterker stegen (15,6%) dan het beleggingsrendement (12,7%) daalde onze dekkinggraad in 2011, van 117 naar 114%.

Op 31 december 2011 bedroegen onze verplichtingen 1,7 miljard euro. Een jaar eerder (op 31 december 2010) was dat nog 1,5 miljard euro.

De kosten

Door diverse berichten in de media ontstond het afgelopen jaar het beeld dat de pensioenfondsen geen inzicht hebben in hun kosten. Dit leidde tot een aanbeveling voor pensioenfondsen om de kosten voor hun deelnemers volledig inzichtelijk te maken. Wij vinden het goed om daarover open te zijn en lichten hieronder onze kosten over 2011 toe.

Pensioenfondsen maken onderscheid in de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en de kosten van het vermogensbeheer. Bij de kosten voor de pensioenuitvoering moet u onder andere denken aan salarissen, administratie en externe adviseurs van het pensioenfonds. In 2011 gaven wij hieraan 2,2 miljoen euro uit. Dat komt neer op ongeveer 280 euro per deelnemer. Deze kosten worden trouwens geheel door de werkgever betaald.

“Slechts 0,14% van ons totale belegd vermogen gaat op aan kosten voor vermogensbeheer”

Kosten vermogensbeheer

De berichten in de media gingen vooral over de kosten

van het vermogensbeheer. Deze kosten hebben wij becijferd op 2,5 miljoen euro. Dit is natuurlijk een enorm bedrag. Maar als we het afzetten tegen ons belegd vermogen van (gemiddeld) 1,8 miljard euro, dan komt dit uit op een 0,14% (2010: 0,20%). Wij hebben nog geen inzicht bij andere fondsen, maar dit lijkt ons zeker niet te hoog.

Pensioenfondsen vergelijken

De komende jaren moeten alle pensioenfondsen de kosten die zij maken aan hun deelnemers en gepensioneerden laten zien. Dan kunnen dus ook vergelijkingen tussen pensioenfondsen worden gemaakt. Een goede vergelijking is er op dit moment nog niet. Kosten zijn ook moeilijk te vergelijken, omdat elk pensioenfonds weer anders is. Je kunt niet zomaar een heel groot pensioenfonds met een klein fonds vergelijken. En ook het beleggingsbeleid is niet bij elk pensioenfonds hetzelfde.

'Pensioenfonds wil voor iedereen toegankelijk zijn'

Sinds mei 2011 heeft het pensioenfonds een eigen communicatieadviseur in dienst: Monique Ummelen. We spraken met haar over haar eerste 12 maanden bij het pensioenfonds. Wat heeft zij in 2011 direct opgepakt, wat is er inmiddels in 2012 gebeurd en wat zijn de plannen voor de rest van het jaar?

Je begon deze maand 1 jaar geleden. Was er gelijk werk aan de winkel?

"Zeker. In 2010 had het pensioenfonds een onderzoek over zijn communicatie laten uitvoeren. Met de resultaten van dat onderzoek gingen we vervolgens aan de slag. Zo hebben wij in juni 2011 een e-mailservice opgezet. Alle deelnemers kunnen zich hiervoor aanmelden. Wie dat doet ontvangt vervolgens regelmatig nieuwsberichten in zijn mailbox. Die berichten gaan over het pensioenfonds, de pensioenregeling van Delta Lloyd of meer algemene ontwikkelingen die met pensioen hebben te maken.

De digitale berichten linken direct naar de website, zodat deze ook meer aandacht krijgt. Dat was nodig; uit het onderzoek bleek namelijk dat veel mensen de website van het pensioenfonds niet kenden. Meer dan 600 medewerkers en ruim 500 gepensioneerden hebben inmiddels een abonnement. Daarnaast ontvangen ongeveer 400 gepensioneerden de berichten op papier. Ik ben zeer tevreden over deze aantallen. Maar meer aanmeldingen zijn natuurlijk welkom. Dat kan via onze website: www.deltalloydpensioenfonds.nl. Iedereen kan bij ons met vragen over zijn pensioen terecht. Wij

willen graag dat iedereen goed op de hoogte is van zijn pensioen."

Wat heeft het pensioenfonds nog meer aan communicatie gedaan?

"Omdat ik zelf een nieuwe medewerker was ging ik natuurlijk naar de 'Sterke start', de introductiedag voor nieuwe medewerkers. Tijdens die dag werd eigenlijk weinig over pensioen verteld. Ik heb ervoor gezorgd dat hier nu meer aandacht voor is; daar is het belangrijk genoeg voor. Daarom hebben we ook de overige informatie voor nieuwe medewerkers vernieuwd, zoals de Startbrief.

Daarnaast organiseerden we in 2011 een aantal pensioensprekuren, op verschillende locaties. We voeren dan gesprekken met medewerkers over hun pensioen. De laatste keer hebben we ook een algemene presentatie over de pensioenregeling gegeven. Die bijeenkomsten worden erg gewaardeerd, dus daar gaan wij ook in 2012 mee door. Doel is op elke locatie eenmaal per jaar te verschijnen."

En wat brengt 2012?

"Binnenkort rolt een brochure voor nieuwe medewerkers van de persen. Verder gaan we de website uitbreiden, en we richten een panel op dat een deel van onze communicatie eerst gaat beoordelen voordat we daadwerkelijk dingen versturen."

Communicatie blijft dus belangrijk voor het pensioenfonds?

"Klopt. We willen zowel de kwaliteit van onze communicatie als het aantal communicatiemomenten verhogen. De kwaliteit verhogen wij door gericht te communiceren. We gaan dus meer naar doelgroepen kijken. Zo verwachten we iedereen pensioenbewuster te maken. Gelukkig worden we geholpen door de pers; pensioen is bijna elke dag in het nieuws!"

Contact

Delta Lloyd Pensioenfonds
Postbus 167
5700 AD Helmond

T: [0492] 57 54 54

M: pensioenfonds@deltalloyd.nl

W: www.deltalloydpensioenfonds.nl